



การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

The Development of Teacher Training Curriculum to Develop Life Skills
of the Primary School Students of the Primary Schools under the
Bangkok Metropolitan Administration

วีรภัทร ไม้ไหว^๑

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ ๒) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยออกแบบเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษากรอบแนวคิดของหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ ๒ สร้างหลักสูตรฝึกอบรมและเครื่องมือวิจัยประกอบในการวิจัย ขั้นตอนที่ ๓ ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และขั้นตอนที่ ๔ ประเมินประสิทธิผลและปรับปรุง โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบศึกษาเอกสารและแบบสอบถาม คือ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนโรงเรียน ๒๐๕ โรงเรียน และทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโดยการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน ๓๐ คน จากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ สังกัดโรงเรียนกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบที่สำคัญทั้งหมด ๕ ส่วนคือ ๑) หลักการ ๒) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ๓) เนื้อหาสาระหลักสูตร ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ ๕ หน่วย ได้แก่ (๑) สภาพแวดล้อมสังคมกรุงเทพมหานคร (๒) วิเคราะห์ และตัดสินใจ แก้ปัญหาชีวิตได้ (๓) รู้จักการดำเนินชีวิตในกรุงเทพมหานคร (๔) สร้างความแข็งแกร่ง และ (๕) มีทัศนคติเชิงบวกต่อตนเอง และสังคม ๔) กิจกรรมการฝึกอบรม และ ๕) สื่อประกอบการฝึกอบรม โดยมุ่งเน้นให้ครูที่เข้าอบรมนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนไปใช้กับนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ สังกัดโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ส่วนผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครนั้น พบว่า ครูผู้สอนที่รับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจ หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ด้านความรู้และประสบการณ์ในการจัดการฝึกอบรม ครูผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดต่อหลักสูตรการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน และสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการการศึกษา, หลักสูตรฝึกอบรม, ทักษะชีวิต.



Abstract

The purposes of this research were to 1) develop a teacher training curriculum for the development of the life skills of the primary school students of the primary schools under the Bangkok Metropolitan Administration (BMA), 2) to evaluate the effectiveness of the teacher-training curriculum. The research employed a quasi-experimental research design, consisting of 4 phases of study as follows: (1) Studying the conceptual framework of the teacher training curriculum (2) Creating the curriculum and research tools (3) Experimenting the curriculum (4) Evaluating the effectiveness curriculum and revising it. The research tools included document analysis and questionnaires. The population and samples were school directors, deputy directors, heads of the subject clusters, and leaders of the activity groups of the total of 205 primary schools under the Bangkok Metropolitan Administration. The experimentation of the curriculum was carried out through workshops for 30 BMA teachers.

The results showed that the development of the curriculum for the development of BMA grades 4-6 students entailed five major components, namely: (1) principles, (2) purposes of the curriculum, (3) the contents of the curriculum divided into five units (Bangkok Environment and Society, Using Analytical Thinking Skills and Decision-Making Ability to Solve Life Problems, How to Live in Bangkok, Building Strengths, and Developing Positive Attitudes toward Self and the Society), (4) the training activities, and (5) the instructional media. The curriculum aimed to develop the teachers' capacity to equip BMA grades 4-6 students with necessary life skills. After the workshops, it was found that the teachers' scores were higher than their before-the-workshop scores in the areas of knowledge and experience. In terms of satisfaction, the teachers were very satisfied with the curriculum and they were able to prepare instructional plans for the development of the students' life skills at the very high level.

Keywords : Administration, Training program, Life skills



บทนำ

การพัฒนาประเทศต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพโดยเฉพาะมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งถือเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง และเป็นพลโลก รวมถึงการพัฒนาให้เป็นคนให้มีคุณภาพและมีสมรรถนะของตน รวมทั้งให้มีพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ และมีทักษะในการจัดการและดำรงชีวิตสามารถเผชิญกับปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ได้ (กรมอนามัย, ๒๕๕๔, : ๖) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้จึงมีเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็นคนมีคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ตั้งแต่ปฐมวัยสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์แข็งแรง เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้ที่จำเป็น มีสมรรถนะความรู้ ความสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รณภัทร กตตน์วงศกร, ๒๕๕๗ : ๑) ซึ่งการพัฒนาให้ได้คุณลักษณะดังกล่าวควรมีทักษะชีวิตที่ดีพอ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินงาน

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ๒) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยออกแบบเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi - experimental research design) ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) ศึกษากรอบแนวคิดของหลักสูตรฝึกอบรม ๒) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมและเครื่องมือวิจัยประกอบในการวิจัย ๓) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ๔) ประเมินประสิทธิผลและปรับปรุง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิจัย แบ่งเป็นการสรุปผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ สังกัดโรงเรียน กรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบที่สำคัญทั้งหมด ๕ ส่วนคือ ๑) หลักการ ๒) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ๓) เนื้อหาสาระหลักสูตร ๔) กิจกรรมการฝึกอบรม ๕) สื่อประกอบการฝึกอบรม โดยมุ่งเน้นให้ครูที่เข้ารับการอบรมนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ สังกัดโรงเรียน กรุงเทพมหานคร ไปใช้ในการจัดการเรียนการ



สอนเพื่อให้มีความรู้และความสามารถในการสอนให้นักเรียนมีทักษะและกระบวนการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑ ทั้งนี้เนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคคลเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมของตนและแก้ปัญหาของตนในสังคมอย่างมีความสุข เป็นการเรียนรู้โดยบูรณาการ เอาความรู้และกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการฝึกทักษะการใช้ชีวิต โดยมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างความรู้ให้กับครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่และสถานการณ์โดยเน้นการพัฒนาการในด้านสุขภาพอนามัย ด้านความปลอดภัยในชีวิต และ ทักษะชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ส่วนกิจกรรมฝึกอบรมผลการวิจัยเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดประสบการณ์ตรงด้านความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นกิจกรรมที่หลากหลาย เช่นการบรรยาย การศึกษาด้วยตนเอง การอภิปรายกลุ่มย่อย การระดมสมอง การใช้แบบฝึกหัดรายบุคคล และการฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการสอนทักษะชีวิต

๒. ผลการประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่าครูผู้สอนที่รับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตของนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ สังกัดโรงเรียนกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาด้านครูมีความรู้ความเข้าใจด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการและด้านผลผลิตอยู่ในระดับ

มากที่สุด โดยเห็นว่าปัจจัยด้านผลผลิต เป็นอันดับแรกตามด้วยด้านกระบวนการและด้านปัจจัยนำเข้า

แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาตามกระบวนการวิจัยพัฒนาหลักสูตรได้ เน้นหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์จริง และสามารถส่งเสริมให้ครูและนักเรียนเกิดทักษะและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ เน้นทักษะการคิด และมีการจำลองสถานการณ์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำหลักสูตรนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูได้ และส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีการพัฒนาในระดับที่ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้ภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพในเชิงการบริหารจัดการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

๑. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้จากผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง ๒๐๕ โรงเรียนที่ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ นั้นได้ชี้ชัดว่าผู้บริหารของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้ง ๘ กลุ่มสาระแล้วยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตใน



การดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้สามารถอยู่กับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แล้วสามารถเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์สถานการณ์รอบข้างของตัวผู้เรียนเองดังจะเห็นได้จากแบบสอบถามที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้กระบวนการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อตนเองและสังคม การรู้จักดำเนินชีวิตในกรุงเทพมหานคร ให้มีทักษะในการวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตได้ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในด้านจิตใจ และที่สำคัญจะต้องมีความรู้เรื่องสภาพแวดล้อมสังคมกรุงเทพมหานครที่นักเรียนจะต้องอาศัยอยู่ ดำรงตนให้อยู่ได้ในสังคมปัจจุบันอย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับ ขบา พันธุ์ศักดิ์(๒๕๕๐:๒๙) ที่เน้นการสอนทักษะชีวิตให้มีประสิทธิภาพกับผู้เรียนจะต้องเน้นลงมือกระทำ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันโดยเน้นการวิเคราะห์ วิเคราะห์ตัดสินใจ หาข้อสรุปที่เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ Junge, Mangtallan and Raskauskas (2003) ที่ได้ศึกษาเรื่องทักษะชีวิตผ่านการมีส่วนร่วมในโปรแกรมการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนแบบร่วมมือหลังเลิกเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงเกรด ๖ ที่ลงทะเบียนในโปรแกรม 4-H หลังเลิกเรียน ซึ่งเป็นโปรแกรมที่เน้นการสอนเชิงประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือและให้โอกาสเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ พบว่า เด็กที่ลงทะเบียนมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น

ดังนั้น หลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งถูกสร้างและพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปใช้พัฒนานักเรียน

ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดภูมิคุ้มกันในด้านการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันที่เน้นความเป็นปัจเจกมากขึ้นเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการสร้างทักษะกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่างๆในการดำรงชีวิตของสังคมได้อย่างปกติสุข และผู้เรียนสามารถต่อยอดความคิดในด้านต่างๆที่ผู้เรียนเกิดความสนใจโดยใช้หลักการและแนวคิดที่ได้จากหลักสูตรนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมที่อาศัยอยู่บริเวณรอบข้างและใกล้เคียงได้อย่างดี เนื่องจากหลักสูตรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ครูสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ที่มุ่งเน้นทักษะชีวิตแห่งความเป็นเมืองแห่งมหานครที่มีความหลากหลายทางด้านกายภาพ ภูมิศาสตร์ รูปแบบการปกครองแบบพิเศษ ตลอดจนสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่น่าสนใจที่สำคัญเป็นเมืองหลวงของประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครองและเป็นสถานที่ที่มีประชากรที่มาพักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ถ้าผู้เรียนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทหรือสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ก็จะทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดปัญหาในด้านการปรับตัว ก็จะส่งผลต่อการเรียนของตนเองที่ไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

๒. ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การที่ครูมีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมเป็นเครื่องชี้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูเรื่องทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพสูงในด้านการสร้างให้ครูเกิดทักษะที่จะนำไปใช้ในการจัดการ



เรียนการสอนทักษะชีวิตภายในโรงเรียนได้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใช้ทักษะชีวิตในระดับที่น่าพอใจ และหลักสูตรการฝึกอบรม โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญนั้น เนื่องจากหลักสูตรนี้จัดอบรมครูที่เป็นครูผู้สอนทางด้านทักษะชีวิตโดยตรงอาจทำให้ครูมีความรู้พื้นเดิมอยู่แล้ว และอาจมีประสบการณ์ตรงที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่บ้างแล้ว ดังนั้นครูที่เข้ารับการอบรมจึงมีความรู้เดิม เพียงแต่เข้ามาอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์จากความรู้เดิม แลกเปลี่ยนประสบการณ์สอนซึ่งกันและกันทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ผู้วิจัยจัดให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เนื้อหาในการฝึกอบรมมีทั้งความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอน รวมทั้งบทบาทผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการปฏิบัติเป็นกลุ่ม และรายบุคคลผ่านกิจกรรมที่หลากหลายทำให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน ครูสามารถนำเอาแนวคิดกระบวนการและรูปแบบการสอนและการจัดกิจกรรมไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้าใจความเข้าใจในหลักสูตรทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ ชูชัย สมิทธิกร (๒๕๕๔) ที่กล่าวว่าหลักการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้ตนเองมีทักษะ ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูผู้สอนได้มีการปรับปรุงและพัฒนาวัตกรรมการสอนใหม่ขึ้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Gaytan (2000) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีสื่อประสมมีความสำคัญและให้ผลเชิงบวกต่อการสอนและการเรียนรู้และนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการบูรณาการ

เทคโนโลยีสื่อประสมมาใช้ในการสร้างเสริมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการต่างๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาในสังกัดอื่นได้ โดยที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ตลอดจนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความคล้ายคลึงกันแต่เปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนก็สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้ในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยที่หลักสูตรจะต้องมีการเพิ่มเติมในด้านสภาพแวดล้อมสังคม กรุงเทพมหานครต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการเดินทางอย่างปลอดภัยของนักเรียน โดยให้เพิ่มหน่วยการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยเข้าไปด้วยในหน่วยนี้และสภาพแวดล้อมของกรุงเทพมหานครเข้าไปให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องสภาพของภูมิอากาศ สุดท้ายควรจะเพิ่มเนื้อหาที่มุ่งเน้นเรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้นักเกิดความรักและภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนและสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข เน้นการวิเคราะห์ได้ตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตและรู้จักเลือกใช้ชีวิตต้องการให้นักเรียนรู้ทักษะการวิเคราะห์ปัญหาและต้องฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการอย่างมาก เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันได้เป็นอย่างดีโดยใช้กรอบการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ที่นักเรียนได้พบประสบ หรือเกิดขึ้นกับตนเองแล้วรู้จักการวิเคราะห์หาสาเหตุของการเกิดปัญหา และสามารถเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รู้จักการประเมินสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นได้แล้ว รู้จักเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ โดยใช้หลักเหตุผลและผลในการแก้ปัญหาอย่างสันติและเพิ่มเติม



เนื้อหาทางด้านการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเน้นกิจกรรมที่หลากหลายที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและทดลองใช้จริงโดยอาจจะกำหนดสถานการณ์จำลองขึ้นมาแล้วฝึกให้ผู้เรียนร่วมกันหาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้โดยเน้นหลักการใช้ข้อมูลหลักฐานที่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาและน่าเชื่อถือมาประกอบการตัดสินใจได้ เพื่อลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้ และรู้จักดำเนินชีวิตในกรุงเทพมหานครได้ ต้องการให้นักเรียนรู้การค้นพบตนเองในเรื่องของความถนัดในการเรียน ความถนัดเรื่องอาชีพที่นักเรียนใฝ่ฝัน วิถีชีวิตของนักเรียนกับครอบครัวและสังคมรอบข้างตลอดจนทักษะในการสื่อสารของนักเรียน ช่องทางการสื่อสาร การสร้างสัมพันธ์ภาพของ มุ่งเน้นการสอนให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ในสังคมในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พร้อมกับการสร้างความแข็งแกร่งด้านจิตใจให้กับนักเรียนมีความรู้เรื่องการจัดการทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

นอกจากนั้น การเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย สถานการณ์จำลองที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการจัดการทางอารมณ์ เน้นวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ เนื่องจากนักเรียนช่วงวัยนี้จะมีปัญหาเรื่องการปรับตัวของนักเรียนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่แตกต่างกันตามพันธุกรรมทำให้เกิดปัญหาด้านการปรับตัวเป็นอย่างมากดังนั้นครูผู้สอนจะต้องใช้กิจกรรมที่หลากหลายที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแก้ปัญหาและสามารถเผชิญได้อย่างมั่นใจมีทัศนคติเชิงบวกต่อตนเองและสังคม ต้องการให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดบวก โดยสร้างสถานการณ์ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดและตัดสินใจที่คิดบวกหรือมองโลกใน

แง่ดีนั้น มักจะมีวิธีในการทำให้ตนเองสามารถก้าวผ่านสถานการณ์ยาก ๆ ไปได้ โดยพวกเขา มักจัดการกับสิ่งเหล่านี้อย่างรวดเร็ว และคิดว่าเสมอว่าทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่นานก็จะผ่านไป วิธีคิดที่ดีและมีวิธีจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นแน่นอนขึ้นอยู่กับจิตใจสำนึกของทัศนคติและอารมณ์เป็นไปในเชิงบวก แต่ถ้าชอบคิดลบ คุณก็มักจะถูกดึงเข้าหาสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ๆ อยู่เสมอนั่นเอง

แนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสมพร หลิมเจริญ (๒๕๕๒) ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ ๒ และประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรและประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริม โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ๔ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนาหลักสูตร และประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ ๓ การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร และขั้นตอนที่ ๔ การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ผลการดำเนินการ ได้องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยคุณลักษณะ ๒ มิติ คือ ๑) มิติด้านการคิด ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ๒) มิติด้านจิตใจและบุคลิกภาพ ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็นและความเชื่อมั่นในตนเอง หลักสูตรเสริมนี้ไม่ยึดเนื้อหาเป็นหลัก (Content Free) มีสาระสำคัญประกอบด้วยแนวคิดหลักการวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทั้งสองมิติ ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรเป็นแนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้



โดยมีโครงสร้างเนื้อหา ๔ หน่วยการเรียนรู้ และใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น ๒๙ ชั่วโมง กิจกรรมหลักที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ใช้เทคนิคการระดมสมอง และกิจกรรม การสอนสืบสวน สอบสวนแบบอิงอริยสัจสี่ การตรวจสอบ ประสิทธิภาพของหลักสูตร ใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แผนแบบการทดลอง Randomized Pretest – Posttest Control Group Design กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๒ ห้องเรียน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่ม กลุ่มตัวอย่างจำนวนห้องเรียนละ ๓๐ คน กำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการสุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕ และนักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมอยู่ในระดับดีมาก ผลการประเมินหลักสูตรเสริมพบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด หลังการทดลองผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแผนการสอนด้านระยะเวลา และด้านภาษาในคำชี้แจงในแผนการสอนบางหน่วย เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และจัดทำเป็นหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลและหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่ขาดทักษะชีวิตในการดำรงชีวิตของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น เพื่อเป็นการลดปัญหานักเรียนออกกลางคัน

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ให้มีความสำคัญเทียบเท่ากับหลักสูตรในกลุ่มสาระอื่นๆ เนื่องจากหลักสูตรในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นจะบรรลุผลมากน้อยเพียงใดจะส่งผลกระทบต่อหลักสูตรกลุ่มสาระอื่นๆได้อย่างเห็นได้ชัด

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ และให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเสมอภาค

๔) ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนในการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง และนำนโยบายของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครลงสู่การปฏิบัติอย่างเต็มที่

๒. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูให้ครอบคลุมทุกระดับชั้น เพื่อสร้างความสามารถให้กับผู้เรียนได้ทุกระดับ

๒) ควรมีการศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร



บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (๒๕๕๓). **คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอ็ดส์**. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชบา พันธุ์ศักดิ์. (๒๕๕๐). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการทำงานร่วมกันอย่างร่วมรู้สี่ระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัย.
- ชูชัย สมิทธิไกร. (๒๕๕๘). **การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชัย สมิทธิไกร. (๒๕๕๔). **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.มหาวิทยาลัย.
- รมณภัทร กตติวงศ์กร. (๒๕๕๗). **การศึกษาผลการพัฒนาชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบางจาก (โกมลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร หลิมเจริญ. (๒๕๕๒). **การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ ๒**. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Gaytan, Jogde. (2000). **Multimedia Technology Integration and Instructional Practices in a College of Business Administration**. Dissertation Abstracts International.
- Junge, S.K.,Manglallan, S.,and Raskauskas, J. (2003). **Building life skills through afterschool participation in experiential and cooperative learning**.Child Study.Journal 33(3),165-174 Life Skills Centre.(n.d.).What are life skills? Retrieved October1,2015 From <http://www.lifeskills.vcu.edu/lskills.html>.